

Concept-raadsvoorstel

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanleiding

In de zienswijzen van gemeenten op de concept-begroting 2018 VRGZ werd duidelijk dat in zijn algemeenheid het gevoelen was dat gemeenten onaangenaam werden verrast. Het regiobestuur onderkent en erkent dit gevoel. Het regiobestuur heeft de ontstane situatie als uiterst vervelend ervaren om gemeenten hiermee te confronteren. Voor geen enkele gemeenten is het prettig om met tekorten van een gemeenschappelijke regeling opgezadeld te worden waarvan het gevoel bestaat weinig sturing op te hebben. Het regiobestuur heeft toen aangegeven hierop scherper te zijn en duidelijker te rapporteren als er wijzigingen zijn die leiden tot mogelijke financiële implicaties voor gemeenten.

De bespreking van de concept-begroting 2018 van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (hierna VRGZ) op 29 juni 2017 heeft er toe geleid dat de begroting werd vastgesteld met een tekort van € 853.000,---.

Aan de regio werd de opdracht gegeven naar dekkingsvoorstellen te zoeken om dit tekort te dekken. In de eerdergenoemde brief werd aangegeven dat het streven was dat het bezuinigingspakket voldoende soelaas biedt om het gesignaleerde tekort van € 853.000,-- op te lossen. Aangegeven werd ook dat de uitkomst van de bestuurlijke besluitvorming zodanig zou kunnen zijn dat voor een deel van het eerder genoemde bedrag geen oplossing wordt gevonden. Indien deze mogelijkheid zich voor zou doen zou aan gemeenten voor dat deel om een verhoging van de inwonerbijdrage worden gevraagd. Gezien de aard van de (publieke) activiteiten van de VRGZ is er namelijk geen andere mogelijkheid om het tekort aan te vullen.

Algemene contouren

Deze zoektocht is gebeurd tegen de achtergrond dat de VRGZ garant moet staan voor een organisatie die kwalitatief goede dienstverlening biedt. De inwoners en gemeenten moeten er van op aan kunnen dat de operationele dienstverlening op de terreinen van ambulancezorg, brandweer, meldkamer en de voorbereiding en bestrijding van rampen en crisis betrouwbaar en adequaat is. Dit uitgangspunt is de basis voor het bestaansrecht van de VRGZ.

Op grond hiervan biedt VRGZ de deelnemende gemeenten en haar inwoners een betekenisvolle meerwaarde die bijdraagt aan een veilige leefomgeving. Alleen dan, is de overtuiging van het bestuur, zijn gemeenten bereid voor deze meerwaarde jaarlijks een financiële bijdrage te betalen.

Voor het gemeentebestuur is tevens belangrijk dat deze toegevoegde waarde van de VRGZ geschiedt tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. De financiële bijdrage moet met andere woorden in verhouding staan tot de beoogde effecten van de maatregelen om de operationele dienstverlening op peil te houden en -indien mogelijk- verder te professionaliseren door slimmer om te gaan met middelen en inzet van mensen.

Een derde pijler voor het bestaansrecht van de VRGZ is dat zij een organisatie is die van en voor gemeenten is. Het gevoel bij gemeenten ontstond dat de VRGZ los staat van gemeenten. Dit werd mede gevoeld door het feit dat gemeenten verrast werden door de aanbidding van de concept-begroting 2018 met een structureel tekort. Het voornemen van de VRGZ is om in 2018 stappen te zetten naar een nieuwe organisatie die leidt tot meer samenwerking met en voor gemeenten. Een organisatie die in overleg met gemeenten verantwoordelijkheid neemt om veiligheidsvraagstukken op te lossen. (Zie hierna)

Met dit kader als achtergrond vindt het bestuur dat er een soort “ondergrens” is van financiële bezuinigingsmogelijkheden bij de VRGZ. Het bestuur beseft dat deze ondergrens alleen wordt geaccepteerd door gemeenten als de VRGZ blijk geeft een uiterste krachtinspanning gedaan te hebben om bezuinigingsmogelijkheden te vinden. Bezuinigingsmogelijkheden, die er voor zorgen dat slim wordt omgegaan met mensen en middelen en behoud of zelfs verbetering van de dienstverlening.

Met de erkenning van de hiervoor genoemde ondergrens vindt het bestuur dat gezien de financiële uitzettingen (zie hierna) niet alle financiële tegenslag door de VRGZ zelf kan worden opgevangen. Daarop heeft ze soms geen enkele invloed of zijn in het verleden bezuinigingen opgelegd op verzoek van gemeenten (zie hierna). Tevens heeft de VRGZ in het verleden extra taken tot zich genomen (zie hierna), waarvan achteraf bedacht kan worden of dit wel zo verstandig is geweest.

Gerealiseerde bezuinigingen

Om de bezuinigingsmogelijkheden in het juiste perspectief te plaatsen wordt hieronder in beeld gebracht welke bezuinigingen de VRGZ de afgelopen jaren reeds heeft gerealiseerd. Over 2015 en 2017 zijn bezuinigingen gerealiseerd oplopend tot een bedrag van ruim € 3,3 mln.

Bezuinigingen t/m begroting 2017

Onderwerp	2015	2016	2017
Formatie	600.000	600.000	641.525
Roosterefficiency 24-uurs dienst	0	0	100.000
Piketvergoedingen	0	0	0
Uitrukvergoedingen (STOOM)	100.000	130.000	130.000
Opleiden, trainen en oefenen	0	85.000	85.000
Vrijwilligersvergoedingen	100.000	185.000	185.000
Overige personeelslasten	50.000	75.000	92.500
Huisvestingslasten	400.000	400.000	400.000
Facilitaire taken	0	10.000	55.000
Inkoopvoordeel	175.000	200.000	240.000
Wagenparkbeheer	0	0	22.500
Kapitaallasten	1.020.000	1.090.000	1.090.000
Rentelasten	0	100.000	100.000
Inhuur derden	0	25.000	50.000
Algemene kosten	124.000	124.000	124.000
Organisatieontwikkeling	0	0	0
Taken	0	35.000	35.000
Totaal	2.569.000	3.059.000	3.350.525

Lastenverzwaring als gevolg van nieuw beleid

De afgelopen jaren is de VRGZ uiterst terughoudend geweest met het vragen om extra bijdragen aan gemeenten in verband met nieuw beleid. Gezien de financiële positie van gemeenten werd dit niet als passend ervaren. Deze attitude heeft er wel toe bijgedragen dat de begroting van de VRGZ extra is “aangeslagen” voor structurele financiële bijdragen ten behoeve van de volgende onderwerpen.

Onderwerp	Bedrag	Toelichting
Crisiscommunicatie	37.500	overgenomen van gemeenten en Politie
Blusboten	185.000	extra lasten zijn meerkosten ten opzichte van oude boten
IFV - Geografische informatievoorziening	26.000	gebruik van geografische kaarten voor rampenbestrijding landelijk
IFV - Werkbudget	30.000	diverse projecten op landelijk niveau
Kapitaallasten	650.000	prijsstijging bij vervanging en verschil met overgedragen budgetten
Calamiteitencoördinatoren	100.000	organisatie 24/7 calamiteiten coördinator
IBS	36.000	Heeft betrekking op inbewaringstelling van personen
Totaal inhoudelijke uitzettingen	1.064.500	

Nieuwe externe ontwikkeling

Gedurende 2017 is een principeakkoord gesloten over de nieuwe cao voor gemeenteambtenaren. Hieruit volgt een structurele kostenstijging van € 570.000,- bovenop de raming van 1% loonstijging in de begroting 2018. Dit akkoord was niet te voorzien bij de bespreking van de conceptbegroting 2018 op 29 juni 2017 in het algemeen bestuur van de VRGZ. Het tekort in de begroting 2018 loopt hierdoor op van € 853.000,- naar € 1.423.000,-. De ontwikkeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds dient voor het opvangen van loon- en prijsstijgingen.. Met inachtneming van deze overweging vindt het bestuur het alleszins redelijk de verhoogde indexering door te rekenen aan de gemeente via de inwonerbijdrage.

Korte termijn maatregelen

In het verlengde van de bestuursopdracht en gezien de hiervoor genoemde nieuwe cao-ontwikkeling heeft het regiobestuur onmiddellijk maatregelen genomen.

Eenzijds zijn deze maatregelen bedoeld om de overschrijdingen zoveel mogelijk te beperken. Anderzijds zijn ze erop gericht om de begroting structureel in evenwicht te brengen. De maatregelen zijn daarom gericht op de korte en lange termijn.

De volgende korte termijn maatregelen zijn genomen:

- Een terughoudend beleid in de vervulling van vacatures / een gecontroleerde vacaturestop
- Een extra weging voordat wordt besloten tot (continuering) Inhuur van derden
- Uitzetting van kosten in de lopende begroting worden zoveel als mogelijk vermeden
- het onderhoud van kazernesgebouwen en -terreinen wordt beperkt tot alleen het strikt noodzakelijke.

Deze acties laten nu al een licht positieve wending zien.

Beheerskosten kazernes

De belangrijkste aanleiding voor de tekorten is gelegen in de overschrijding van de beheerskosten voor de brandweerkazernes na overname van de kazernes van gemeenten in 2013. Gezien deze situatie heeft het regiobestuur een extern onderzoeksbureau opdracht gegeven de beheerskosten van de kazernes in historisch perspectief beeld te brengen, welke knelpunten er zijn en de oorzaken daarvan en welke maatregelen genomen kunnen worden om deze op te lossen.

Samengevat komen de conclusies er op neer dat het regiobestuur maatregelen neemt om het beheer van de vastgoedportefeuille binnen de VRGZ te centraliseren (is tot nu toe gedecentraliseerd

geweest) en actie wordt ondernomen om zorg te dragen voor een betere professionele organisatie die toegesneden is op de taakuitvoering van het vastgoed.

Voorts constateert het regiobestuur dat door het slimmer opzetten en uitvoeren van de vastgoedportefeuille er ongeveer € 310.000,- kan worden bezuinigd zonder het onderhoudsniveau aan te tasten.

Dekkingsvoorstellen.

De afgelopen periode heeft het regiobestuur voor de bezuinigingsopgave van € 853.000,- de navolgende dekkingvoorstellen gevonden.

Dekkingsvoorstel	2018	2019	2020	2021
1a Verzekeringspakket aanbesteden	50.000	50.000	50.000	50.000
1b Borging taakveld verzekeringen	-43.000	-40.000	-40.000	-40.000
2 Bewuster inzetten inhuur derden	175.000	175.000	175.000	175.000
3a Efficiënter gebruik m2	110.000	110.000	110.000	110.000
3b Kosten volledig verhuizen Bellefroidstraat	-74.000	-54.000	-54.000	-54.000
4 IFV benutten	0	0	0	27.000
5 Organisatieontwikkeling	0	200.000	200.000	200.000
6 Beperken OVD gebieden	0	30.000	100.000	100.000
7 Opheffen gaspakkenteam	0	6.000	6.000	6.000
Totaal dekkingsopties	218.000	477.000	547.000	574.000

Indien het bestuur akkoord gaat met deze voorstellen is het totale bezuinigingsbedrag € 218.000,- in 2018 oplopend naar € 574.000,- in 2021.

Er resteert nog een bedrag van € 635.000,- in 2018 aflopend tot € 279.000,- in 2021.

Organisatieontwikkeling

Hiervoor is aangegeven dat in structurele zin de nieuwe organisatie een structurele besparing kan opleveren van € 200.000,-. Ter toelichting daarop het volgende.

Het regiobestuur heeft onlangs maatregelen genomen naar aanleiding van geconstateerde problemen bij het management van de VRGZ. Naast het normaliseren van de interne verhoudingen werd aan de algemeen directeur ad interim de opdracht gegeven om een nieuwe visie te formuleren voor de VRGZ en daarvan afgeleid een nieuwe organisatiestructuur.

De nieuwe visie richt zich op de uitvoering van taken op het terrein van de fysieke veiligheid met oog voor de sociale veiligheid. Het streven is dat wordt gewerkt in een netwerkstructuur en verbindingen met partners wordt gelegd. Accenten worden gelegd bij integraal werken, het centraal stellen van de professional, zelfsturing van teams en de samenwerking met gemeenten, die meer wordt aangehaald.

Dit betekent dat:

- er meer focus komt voor de kerntaken van de VRGZ
- meer wordt toegewerkt naar een compactere en efficiëntere organisatie
- meer wordt geopereerd als verlengd lokaal bestuur; de VRGZ is er voor en van gemeenten
- er een cultuur ontstaat binnen de VRGZ waarbinnen meer zelfstandig wordt geopereerd en als centrale kernwaarden worden gehanteerd vertrouwen, verbinding en waardering leiderschap

Het opstellen van een nieuwe visie is niet alleen benut voor de nieuwe interne samenwerking. Tevens is de visie benut om de samenwerking met gemeenten te intensiveren en gemeenten weer het gevoel te geven dat ze opdrachtgever, partner en afnemer zijn van de VRGZ. De VRGZ is verlengd lokaal bestuur en doet gezamenlijk met de gemeenten zaken die van belang zijn voor de inwoners van het gebied en hebben hiervoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

In de visie kiezen we voor een meer netwerkachtige benadering van werken, voor zoveel mogelijk neerleggen van zelfstandigheid bij de medewerkers in de organisatie, voor coachend leiderschap, voor een focus op veiligheid en niet op ondersteuning, voor een proactieve houding en voor ruimte voor de professional, die zoekt naar verbinding. De inhoud moet vooropstaan en de ondersteuning moet daaraan willen bijdragen.

Dit heeft gevolgen voor de organisatie, de opbouw en inrichting, alsmede voor de werkwijze en daarbij behorend(e) houding en gedrag, alsmede competenties en vaardigheden, van diezelfde medewerkers. Overeenkomstig daarmee heeft het regiobestuur onlangs het besluit genomen die de algemeen directeur a.i. de opdracht geeft de organisatieontwikkeling verder uit te werken. Het een en ander zal in de tweede helft van 2018 leiden tot de noodzakelijk geachte organisatiewijzigingen.

Met handhaving van een adequate dienstverlening zal de nieuwe wijze van organiseren en werken uiteindelijk een structurele besparing opleveren van € 200.000,- vanaf 2019.

Zoals bij elke reorganisatie zullen frictiekosten plaatsvinden. Hierbij valt denken aan kosten ter begeleiding van personeel dat bovenmatig wordt, kosten voor opleidingen, kosten voor het gewenste cultuurtraject etc. Wij ramen deze kosten, gelet op ervaringen elders, op € 500.000,-

Brandweezorgplan

Los van de bezuinigingsopdracht heeft het regiobestuur in 2014 een visie op de brandweezorg vastgesteld. Daarin is de ambitie beschreven om de brandweezorg in Gelderland-Zuid zodanig te organiseren dat de brandweer op basis van risicogestuurd werken modern en toekomstgericht blijft, zowel voor de risicobeheersing als voor incidentbestrijding. Onderdeel daarvan is ook om sterk in te zetten op de 'voorkant van de brandweer', de preventieve taak.

Deze ambitie is nu vertaald naar een Brandweezorgplan basisbrandweezorg, dat de optimalisatie van de plaatsing van 1ste en 2^e tankautospuiten, redvoertuigen en hulpverleningsvoertuigen beschrijft.

Op basis van gedegen onderzoek en daaruit verkregen data is bekeken op welke wijze de brandweezorg nu functioneert en in de toekomst kan functioneren. Daarbij is onder meer gekeken naar wettelijke normeringen voor opkomsttijden, het bestaan van 36 posten in de regio, het aanhouden van operationele grenzen en is rekening gehouden met bedrijfsvoeringsaspecten en aanvullende risicobeheersingsmaatregelen.

In het brandweezorgplan is een systematiek uitgewerkt voor de basisbrandweereenheid (eerste tankautospuiter), waarbij op basis van de risico's en de tijdsoverschrijding maatregelen zijn bepaald om te zorgen dat de overschrijding van opkomsttijden aanvaardbaar wordt. Deze maatregelen zijn zowel op het gebied van risicobeheersing als incidentbestrijding.

De uitkomst van de systematiek is, dat in grote delen van de regio overschrijdingen zijn van de wettelijke normtijden voor de eerste tankautospuiter. Dit is een landelijk beeld. De VRGZ is daarin niet uniek. Voorgesteld wordt om verbetering van de opkomsttijden te organiseren, daar waar dat het meest nodig is. De meest effectieve en meest proportionele maatregel daarvoor is het terugdringen van de uitruktijden¹ van de brandweer. Daarnaast worden maatregelen getroffen in de voorbereiding van incidentbestrijding, zodat een inzet zo optimaal mogelijk kan verlopen. Als compenserende maatregel wordt verder sterk ingezet op het voorkomen van brand, door voorlichting en het versterken van brandveiligheidsbewustzijn.

Tweede tankautospuiter: slagkracht organiseren binnen 15 minuten

---

¹Uitruktijd: Is de tijd die de brandweer nodig heeft vanaf het moment van de melding bij de meldkamer tot aan het vertrek van de kazerne.

Bij 71 % van de objecten kunnen binnen 15 minuten twee tankautospuiten ter plaatse zijn en bij 98 % van de objecten binnen 18 minuten. Dit is gebaseerd op één tankautospuit per post. Door op de post Tiel en Wijchen een tweede tankautospuit te plaatsen kan 80 % van de objecten binnen 15 minuten bereikt worden met twee tankautospuiten en 98 % binnen 18 minuten. De bedrijfsvoering op deze posten vraagt nader onderzoek om de inzetbaarheid van de tweede tankautospuit te garanderen.

Redvoertuig: bereiken van de meeste inwoners binnen 15 minuten

Voor de redvoertuigen is uitgegaan van de huidige zes redvoertuigen. Bekeken is bij welke positionering de meeste inwoners bereikt worden. De beste dekking wordt gerealiseerd bij positionering van het redvoertuig in Druten in plaats van in Groesbeek. Omdat dit een marginale verbetering is van de risicodekking en dit initiële kosten met zich meebrengt, is er geen urgentie om het redvoertuig te verplaatsen. Daarmee blijven de zes redvoertuigen gepositioneerd op de huidige locaties.

Hulpverleningsvoertuig: risicolocaties binnen 20 minuten bereiken

De veiligheidsregio beschikt over vier hulpverleningsvoertuigen. De locatie van de hulpverleningsvoertuigen blijft ongewijzigd. Bij de aanbesteding van de hulpverleningsvoertuigen in 2022 zal zowel het aantal, de uitvoering en de locatie van de hulpverleningsvoertuigen ter advies en besluitvorming voorgelegd worden aan het bestuur.

Conclusie:

Met de gekozen systematiek en de concrete invulling daarvan kan gesproken worden van een aanvaardbare basisbrandweezorg. Het uitvoeren van het Brandweezorgplan betekent een investering in de kwaliteit van de brandweezorg, die tegelijkertijd per saldo een besparing oplevert van € 91.500.

Alternatieve scenario's

Theoretisch kan bedacht worden dat het nog meer investeren in spullen en aantrekken van mensen leidt tot een betere dienstverlening. Doch dit leidt tot zodanige exorbitante investeringen in personeel, materieel, opleidingen etc. dat niet gesproken kan worden van kosten die maatschappelijk verantwoord zijn.

Omgekeerd is het bezuinigen op een brandweerpost ook niet reëel, omdat de genoemde opkomsttijden zullen toenemen en de slagkracht van de brandweer afneemt (het duurt langer voordat twee tankautospuiten bij het incident zijn, indien nodig).

Proces

Het streven is dat het concept-brandweezorgplan de komende tijd nader wordt toegelicht aan gemeenten. De wijze waarop dit gebeurt is afhankelijk van de wens van gemeenten. Het voornemen is dat in maart 2018 het algemeen bestuur een definitief besluit neemt over het concept-brandweezorgplan.

Samenvatting:

Samengevat leidt het voorgaande tot het volgende financiële overzicht in 2018:

	2018	2019	2020	2021
Tekort	853.000	853.000	1.133.000	1.133.000
Index cao	570.000	570.000	570.000	570.000
Totaal tekort	1.423.000	1.423.000	1.703.000	1.703.000
Dekkingsvoorstellen	218.000	477.000	547.000	574.000
Brandweezorgplan	91.500	91.500	91.500	91.500
Beheerskosten kazernes	310.000	310.000	310.000	310.000

Bijdrage index cao	570.000	570.000	570.000	570.000
Restant tekort	233.500	-25.500	184.500	157.500

De verwachting is dat door de ontwikkelingen in 2017 de algemene reserve van de regio zodanig wordt aangesproken dat de omvang van deze reserve onvoldoende is om in 2018 nogmaals aan te wenden.

Voorstel

Met inachtneming van het vorenstaande is het voorstel dat gemeenten:

- voor 2018 incidenteel een bijdrage verlenen van in totaal € 233.500,-- ter dekking van het tekort
- voor 2018 een incidentele bijdrage verlenen van in totaal € 500.000,-- voor frictiekosten organisatieontwikkeling
- en een structurele bijdrage verlenen van in totaal € 570.000,-- ter compensatie van de cao-kosten van de VRGZ